

TREBALL SOBRE L'ÚS DIDÀCTIC DE DOCUMENTS D'ARXIU:

Un viatge dolç a la fàbrica de Xocolates Torras

Autores: Anna Ferrés, Alba Garcia i Aixa Navarro

Estudis: Doble Grau en Educació Infantil i Educació Primària (4t)

Mòdul: Ciències Socials 2 (3101G03023)

Professora: Lada Servitja

Curs: 2024/2025

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ	2
1.1. D'ON PROCEDEIXEN LES FONTS REUNIDES	4
2. OBJECTIUS DIDÀCTICS DE LA PROPOSTA	6
3. ACTIVITATS DIDÀCTIQUES QUE ES PODEN PORTAR A TERME AMB LES FONTS TRIADES	8
SESSIÓ 1	9
SESSIÓ 2	14
SESSIÓ 3	18
SESSIÓ 4	23
4. AVALUACIÓ	28
5. CONCLUSIONS	30
6. BIBLIOGRAFIA	33
7. ANNEXOS	34
ANNEX 1. MATERIALS PER L'ACTIVITAT 1	34
ANNEX 2. MATERIALS PER L'ACTIVITAT 2	38
ANNEX 3. MATERIALS PER L'ACTIVITAT 3	40
ANNEX 4. MATERIALS PER L'ACTIVITAT 4	45
ANNEX 5. GRAELLA D'AVALUACIÓ DEL DOCENT DE TOTA LA SITUACIÓ D'APRENTATGE	49

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

Qui no ha gaudit d'un moment dolç quan obrim una tauleta de xocolata i sentim l'aroma de cacau? Amb aquesta situació d'aprenentatge, ens volem endinsar en la història d'una de les fàbriques més emblemàtiques de Banyoles i una de les empreses xocolateres més antigues del país.

La xocolata és molt més que un simple aliment; és un plaer universal, és història, és cultura i és tradició. Quan mencionem la paraula "xocolata" ens referim a un dolç, però, també és un moment de felicitat que podem compartir amb família, amics o amb nosaltres mateixos. I si aquesta xocolata està vinculada a una història local i arrelada al territori, com la de Xocolates Torras, no es fa encara més especial?

Reflexionem un moment com seria el món sense xocolata, no seria una mica avorrit? Les tradicions com les mones de Pasqua o bufar les espelmes en un pastís de xocolata no tindrien el mateix encant. Precisament, per aquest motiu, hem decidit centrar-nos en la fàbrica de Xocolates Torras com a tema del projecte pel qual ens desperta emocionalment un producte que forma part del nostre dia a dia i per la seva rellevància històrica.

Xocolates Torras es va fundar l'any 1890 i és un testimoni viu de com una indústria local pot evolucionar al llarg del temps. Començant per una petita fàbrica al mig de Banyoles, la seva història és un clar exemple d'adaptació i innovació. Avui dia, és reconeguda per la seva proposta de productes saludables, tenint en compte les restriccions dietètiques o necessitats específiques de salut, llançant al mercat xocolates sense sucre amb edulcorants com estèvia o maltitol.

Després d'estar indecises entre diversos projectes locals, ens hem acabat decantant per la Xocolates Torras per dos motius. El primer lloc, per l'arrelament al territori que presenta i la seva relació sociolaboral amb la comarca del Pla de l'Estany, oferint llocs de treball on prioritza la salut i el benestar dels treballadors. I, en segon lloc, per la importància de fomentar un sentiment de pertinença al territori com a valor fonamental per a la societat del futur. Considerem que no hem de permetre continuar globalitzant el món i, una manera de fer-ho és ensenyant als infants a estimar l'entorn i comprometre's amb els projectes que es troben en el seu entorn. D'aquesta manera, els alumnes treballen un tema de gran interès local, que els permet comprendre millor el passat i el present de la seva ciutat.

És cert que a la comarca hi ha moltes empreses que viuen un sentiment de pertinença a la terra i s'estimen la comarca, però, Xocolates Torras va més enllà. Una de les membres del grup coneixia l'empresa banyolina, i el fet que aquesta enfoqui la comercialització d'un únic producte, com és la xocolata —que a primera vista pot semblar poc saludable— des d'una perspectiva diferent, va ser clau per decidir-nos a escollir aquest negoci per al nostre treball. Després de la visita a la fàbrica, totes les integrants del grup vam poder comprovar que venen xocolata adulterada amb productes més saludables que altres marques. Així doncs, és molt interessant que hi hagi empreses tan vinculades al territori i que siguin capaces de modificar alguns ingredients d'aliments “menys saludables” per aconseguir que els infants en puguin seguir menjant, amb la corresponent regulació, i no els hi provoqui un problema de salut.

La situació d'aprenentatge està pensada per ser implementada en una escola de la mateixa localitat, fet que converteix aquest tema en una experiència única per implicar els alumnes en l'exploració del seu entorn. És probable que molts alumnes coneguin persones que treballen o han treballat a la fàbrica, cosa que facilita l'accés a fonts primàries i secundàries d'un valor significatiu. Així mateix, la proximitat de la fàbrica antiga i la moderna a Banyoles permet treballar la història d'una manera tangible, establint una connexió entre el passat amb el present. I, també, permet connectar amb els gustos i costums de la seva vida.

A partir d'aquest projecte, descobrirem com una empresa centenària s'ha mantingut viva fins avui dia, mantenint el seu arrelament local i adaptant-se als reptes del mercat global. A més, explorarem temes com: l'evolució de la fàbrica i de la maquinària, el seu *packaging*, els anuncis, el preu i els aliments. Per tant, és una proposta interdisciplinària perquè combina història, economia, disseny i matemàtiques.

El projecte es desenvoluparà en quatre sessions: a la primera sessió, els infants visualitzaran un vídeo sobre la fàbrica i coneixeran les màquines antigues a través d'imatges i d'una explicació guiada. Per connectar-ho amb el seu dia a dia, cada alumne portarà a l'aula una foto d'un objecte antic, i junts reflexionaran sobre l'evolució. Durant la segona sessió, els alumnes afrontaran un repte pràctic: descobrir quant costava antigament una tauleta de xocolata i comparar-ho amb el preu actual, a més de reflexionar a partir d'una sèrie de preguntes relacionades amb conceptes de les Ciències Socials. Pel que fa a la tercera sessió, els nens i les nenes treballaran amb diversos embolcalls de xocolata, creant una línia del temps per identificar semblances i diferències. Com a activitat creativa, dissenyaran un embolcall nou. I, per acabar, és molt important donar a conèixer aquesta nova xocolata a tots els públics, que ho faran a la sessió 4.

De manera pràctica i interactiva, els alumnes podran aplicar coneixements en situacions concretes, fent que l'aprenentatge sigui més viu i significatiu. Al mateix temps, ens permet reflexionar sobre l'evolució dels productes de consum, com el *packaging* i les estratègies publicitàries, que són aspectes tan presents en el nostre dia a dia, però que sovint passen desapercebuts. Quins canvis ha experimentat l'embolcall de la xocolata Torras al llarg dels anys? Per què? Aquestes són algunes de les preguntes que es plantejaran durant el projecte, i que ajudaran els alumnes a entendre no només la història d'un producte, sinó també les seves implicacions econòmiques i socials.

En definitiva, hem triat aquest tema perquè la fàbrica de Xocolates Torras simbolitza una indústria rellevant en la història local de Banyoles, una història que els alumnes podran relacionar-se amb el seu entorn i la seva vida quotidiana. Per tant, aquest projecte és una oportunitat per conèixer el passat d'aquesta fàbrica, tot fomentant un aprenentatge interdisciplinari i actiu i permetent als alumnes entendre la importància d'aquests aspectes en el context actual. Conèixer la història d'una fàbrica local ens ajuda a valorar el nostre entorn i a entendre com els elements del passat continuen tenint un impacte en la nostra vida actual.

1.1. D'ON PROCEDEIXEN LES FONTS REUNIDES

Per dur a terme aquesta situació d'aprenentatge, hem fet servir un ampli ventall de fonts històriques, tant primàries com secundàries, que ens han permès obtenir informació sobre la història de la fàbrica de les Xocolates Torras per, posteriorment, poder dissenyar les diferents activitats. Tot i això, ha resultat bastant complicat trobar-ne de primàries.

Per tal de seleccionar les fonts a utilitzar, vam fer recerca en el nostre entorn, preguntant a familiars i coneguts si disposaven de fonts primàries o secundàries relacionades amb la Fàbrica de Xocolates Torras. La nostra finalitat era obtenir informació detallada i descobrir tots els aspectes que amaga la fàbrica. Tot i que no vam trobar cap treballador que hagués viscut en primera persona l'evolució de la fàbrica, vam tenir l'oportunitat de realitzar una entrevista a la persona que actualment gestiona el negoci, amb el suport d'altres membres. Malgrat que aquesta persona no ha viscut de primera ma la fundació ni els primers anys de la fàbrica, la informació que ens ha proporcionat es basa en els relats d'antics treballadors i responsables del negoci. Per tant, tot i no ser una font primària, el contingut que ens ha transmès ha sigut essencial per tal de dissenyar activitats enriquidores pels infants de cycle superior, a més de proporcionar-nos una perspectiva clara sobre l'evolució de la fàbrica, així com els canvis que ha experimentat.

A més de l'entrevista, vam tenir l'oportunitat de visitar la fàbrica, una experiència que ens ha permès obtenir una millor comprensió de la seva evolució històrica, social i comercial. Gràcies a l'arxiu de la fàbrica vam poder reunir material que ens ha estat útil per al nostre treball. D'aquest vam aconseguir fotografies de la fàbrica (com era abans la maquinària i on estava situada), la majoria en blanc i negre. Aquest material ens ha mostrat els canvis en les instal·lacions, en el procés de producció al llarg del temps. A més, diferents embolcalls que s'han utilitzat per comercialitzar les diverses xocolates, fet que ens ha permès observar les diferències en el disseny de l'emalatge i en com es donaven a conèixer, a partir dels anuncis, de la publicitat amb gronxadors o plaques que penjaven a les cases que posava "Torras". Així com, vam trobar-hi llistes amb els preus d'alguns productes. No obstant això, vam recollir fotografies d'altres documents que no hem emprat al nostre treball, però que poden ser complementaris en el cas que haguessin de portar a terme les activitats. Alguns d'aquests materials són: cromos, àlbums de cromos/carnet de col·leccionista de cromos, regals que es feien amb la compra de xocolata (com ara mapes), revistes, el reglament tècnic-sanitari de la xocolata durant el període de la Guerra Civil, factures, escrits relacionats amb la fàbrica, etc.

Finalment, un altre dels documents fonamentals per a aquesta proposta és el llibre *Cent anys de cromos de la xocolata*, de Josep Grabuleda, que el vam trobar a l'arxiu comarcal del Pla de l'Estany. Aquest ens ofereix una visió global sobre la història de la xocolata i les indústries relacionades a Catalunya, incloent-hi la Fàbrica de Xocolates Torras. A més, proporciona un context històric valuós, ajudant-nos a entendre com la fàbrica va créixer dins d'un entorn industrial i social canviant. La informació recollida d'aquest llibre ens va permetre conèixer millor els orígens de l'empresa i el seu recorregut. D'aquesta manera, hem extret informació del llibre i diferents imatges dels embolcalls o d'anuncis corresponents a fonts primàries que ens han servit per fer les activitats.

2. OBJECTIUS DIDÀCTICS DE LA PROPOSTA

En aquest apartat, es presenten els objectius generals de la situació d'aprenentatge, els continguts conceptuals i procedimentals i, més endavant, es descriuen els objectius específics per a cadascuna de les activitats.

A continuació, s'exposen els **objectius d'ensenyament de la història**:

- Entendre les diferents perspectives amb què es pot interpretar el passat (línies del temps, convencions temporals, causalitats i conseqüències i canvis).
- Comprendre els esdeveniments històrics i situar-los en el seu context.
- Descobrir el mètode de la investigació històrica i comprendre el paper dels historiadors en l'estudi i l'anàlisi del passat (fonts històriques, preguntes i interpretacions).
- Aprendre a comunicar de manera efectiva els resultats obtinguts a partir de la investigació històrica (model d'ensenyament per descoberta: sintetitzar, explicar, interpretar, argumentar, comunicar i citar les fonts).

Que van acompanyats d'uns **continguts conceptuals (sobre el tema)**:

- Convencions cronològiques: fets i esdeveniments i etapes històriques.
- Història local.
- Economia i publicitat.
- Fonts històriques: primàries i secundàries.
- Causa i efecte.
- Diferències i semblances.
- Temps viscut i percebut.
- Convencions temporals: canvi, reversibilitat, continuïtat, progressió i simultaneïtat.

I, d'uns **continguts procedimentals (sobre la manera de treballar com un petit historiador)**:

- Treballar amb fonts primàries i secundàries i diferenciar-les → Interpretació i anàlisi de fotografies antigues, embolcalls, anuncis i documents relacionats amb la història de la fàbrica de Xocolates Torras.
- Plantejar-se preguntes històriques → Reflexió sobre el funcionament, l'organització i la importància social i econòmica de la fàbrica per connectar el present amb el passat.
- Desenvolupar el rol d'historiadors → Comparació fonts, dates d'esdeveniments i recerca de relacions entre el present i el passat per, posteriorment, comunicar-ho de manera efectiva.

D'aquesta manera, els infants volem que els infants aprenguin a:

- 1.** Analitzar les fonts primàries i secundàries a partir del model d'ensenyament per descobriment per arribar a conclusions generals sobre el passat.
- 2.** Interpretar convencions temporals (canvi, continuïtat, simultaneïtat, posició en el temps...) per entendre el passat, el present i imaginar el futur de la Fàbrica de Xocolates Torras i de la societat.
- 3.** Compartir i comunicar de manera efectiva amb els altres els coneixements adquirits a partir de fonts primàries i secundàries i creacions pròpies.

3. ACTIVITATS DIDÀCTIQUES QUE ES PODEN PORTAR A TERME AMB LES FONTS TRIADES

PER QUÈ AQUESTA SITUACIÓ D'APRENENTATGE? QUIN ÉS EL CONTEXT? QUIN REpte PLANTEJA?

Aquest projecte sorgeix de manera espontània a partir d'un diàleg entre dos alumnes, el Marc i la Laia, durant l'hora del pati.

- **Marc:** Laia, tu saps com es fa la xocolata? Com sempre en portes per esmorzar...
- **Laia:** Doncs no, mai m'ho havia preguntat.
- **Marc:** Doncs jo tampoc ho sé, però m'encantaria saber-ho!
- **Laia:** Què et sembla si li preguntem a la Maria (la mestra)?
- **Marc:** Bona idea!

La conversa, iniciada per la curiositat d'en Marc sobre com es fa la xocolata, mostra un interès compartit pels dos infants. Això mostra com les preguntes espontànies que els infants es fan en el seu dia a dia tenen un gran valor educatiu i són interessants per introduir-les a l'aula en forma de projecte o de situació d'aprenentatge per enriquir els seus coneixements i resoldre els seus dubtes. El context d'aquest projecte és, per tant, el pati de l'escola, un espai en el qual els infants comparteixen idees i exploren l'entorn que els envolta.

Per altra banda, la decisió d'integrar aquesta curiositat a l'aula sorgeix de la voluntat de la mestra, la Maria, de transformar aquesta conversa en una oportunitat d'aprenentatge significativa per a tot el grup classe. Això permet als nens i nenes desenvolupar el rol d'investigadors i protagonistes del seu procés d'aprenentatge amb una actitud activa i participativa.

Així doncs, el repte plantejat és descobrir com es fa la xocolata, una pregunta que permet que els alumnes puguin establir relacions amb el món real i que ofereix múltiples propostes per explorar: des de l'origen del cacau fins als processos de producció, distribució i consum. Però, també, permet treballar conceptes de les ciències socials com la història local, les convencions temporals, les convencions cronològiques, les causes i efectes, etc.

A continuació, es plantegen quatre sessions, però, abans d'iniciar el projecte, a partir d'un Padlet, cada alumne/a afegiria els coneixements previs que té sobre la història de la fàbrica de Xocolates Torras per tal d'identificar els seus coneixements previs. Ho fem d'aquesta manera perquè així es crea un espai d'aprenentatge compartit on cada infant pot veure què han anotat els seus companys i companyes. Alhora, introduïm la tecnologia a l'aula per fer-ho més engrescador i acabar fent un mural visual i organitzat de les idees prèvies que té l'alumnat sobre el tema. Aquestes preguntes seran el punt de partida de la situació d'aprenentatge que anirem treballant i resolent al llarg del projecte per tal que els alumnes puguin conèixer més sobre una fàbrica local i centenària que s'ha mantingut viva fins avui dia.

SESSIÓ 1	Els secrets de la xocolata: de les fàbriques antigues a les modernes		
ÀREA	CICLE	NOMBRE D'ALUMNES	TRIMESTRE
Ciències socials	Cicle superior	24 alumnes	Segon trimestre
ESPAI I DURADA		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> - Aula - Fàbrica de les Xocolates Torras - Tot el matí 		<ul style="list-style-type: none"> - Font primària: imatges de les màquines antigues de la fàbrica (Annex 1.1). Es presentarà en forma de còpia en mides ampliades. - Font primària: vídeo explicatiu de com es produeix la xocolata. Es presentarà en forma de visió de la filmació. (https://www.youtube.com/watch?v=sRT-u9J8KHo) - Font secundària: explicació de la guia de la fàbrica. - Fotografies pròpies (fetes pels infants) d'objectes antics i actuals. - Disposar d'un ordinador amb pantalla digital per visualitzar el vídeo. 	

JUSTIFICACIÓ

A partir d'aquesta sessió, els infants podran ser coneixedors de la gran evolució que han tingut les màquines i processos de fabricació de la xocolata al llarg del temps. Així doncs, observar com la tecnologia, les tècniques de producció i els materials s'han anat modificant i adaptant a les necessitats de cada època. Aquesta anàlisi permet als alumnes treballar diferents conceptes:

- **Posició en el temps:** els alumnes identifiquen i diferencien el passat, el present i poden imaginar possibles escenaris futurs.
- **Reversibilitat:** l'evolució es pot analitzar des del present cap al passat i, alhora, entendre com el passat ha influït en el present.
- **Continuïtat:** alguns aspectes del procés de fabricació, com la necessitat de moldre el cacau o d'assecar-lo, es mantenen gairebé intactes amb el pas del temps.
- **Canvis:** molts elements han evolucionat, com l'automatització de les màquines o la velocitat de producció, transformant-se segons els ritmes marcats pel progrés tecnològic i social.
- **Temps percebut:** els alumnes podran explorar el significat i la funció d'objectes que han portat a l'aula, mitjançant converses amb els avis, els pares o altres familiars. A més, tindran l'oportunitat de descobrir com era la vida en altres èpoques, comprenent les diferències i similituds amb l'actualitat.

OBJECTIUS DE LA SESSIÓ	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	CRITERIS D'AVUACIÓ
Observar l'evolució dels objectes, les eines i la maquinària per tal d'identificar els canvis que s'han produït al llarg del temps per comprendre els avenços tecnològics.	Competència específica 6. Analitzar críticament les causes i conseqüències de la intervenció humana en l'entorn integrant els vessants social, econòmic, cultural, tecnològic i ambiental definits en els objectius de desenvolupament sostenible, per tal de promoure la capacitat d'afrontar els problemes, aportar solucions i actuar de manera individual i col·laborativa en la seva resolució, posant en pràctica hàbits de vida i de	Establir connexions entre els objectes i els períodes històrics en què van ser utilitzats o van sorgir a través de la reflexió i l'explicació feta a la fàbrica i a classe.

	<p>consum responsable i sostenible.</p> <p>Competència específica 7. Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats cultural, del medi natural, social i analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.</p>	
SABERS		
<p>LLIÇONS DEL PASSAT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi de diferents fonts històriques: orals, escrites i patrimonials per interpretar accions individuals i col·lectives, de fets i esdeveniments rellevants de la història. 		
DESCRIPCIÓ DE LA SESSIÓ		
PART INICIAL	<p>A primera hora del matí, ens arriba un correu electrònic de la Xocolates Torras. El missatge inclou un vídeo adjunt que mostra detalladament el procés que segueixen des que es recull el cacau a les seves plantacions fins al moment que es transforma en xocolata. El vídeo mostra unes imatges molt atractives i captivadores pels infants per despertar la curiositat dels infants i dels adults. A més, en el correu ens conviden a visitar la fàbrica per observar de manera directa com es produeix la xocolata i per degustar-la i descobrir el gust dels seus productes. No obstant això, a la visita podran descobrir l'evolució de la fàbrica al llarg dels anys; quantes fàbriques han tingut, els diferents canvis de propietaris i els seus avenços tecnològics que s'han produït.</p>	
DESENVOLUPAMENT	<p>Després d'haver visualitzat el vídeo, ens dirigirem cap a la fàbrica de Xocolates Torras per conèixer de prop quin és</p>	

	<p>el procés que segueix la xocolata des que arriba a la fàbrica fins que nosaltres la trobem al supermercat. Durant la visita els alumnes tindran l'oportunitat de conèixer com es processen els grans de cacau (com s'assequen, es trenquen...), com es barreja la xocolata amb altres ingredients i com s'obtenen les tauletes de xocolata. A més d'observar el procés d'embolcallament. Alhora, els infants observaran quina tecnologia es fa servir a la fàbrica, i podran comparar-la amb els processos que se seguien al passat. Finalment, podran fer preguntes a alguns dels treballadors per tal de conèixer més sobre el procés.</p> <p>Després de la visita, presentarem als infants diverses fotografies d'algunes de les màquines utilitzades en el passat per a l'elaboració de la xocolata, amb l'objectiu que les puguin comparar i relacionar amb les màquines modernes que han vist durant el recorregut. Així, aquesta activitat els permetrà reflexionar sobre com ha evolucionat la tecnologia al llarg del temps i com aquests avenços han influït en la producció de la xocolata.</p>
<p>SÍNTESI</p>	<p>A la tornada a l'escola, per concloure el tema de l'evolució dels objectes al llarg del temps, els infants hauran d'escollir un objecte de la seva elecció i fer dues fotografies: una que mostri com era aquest objecte en el passat i una altra que mostri com és actualment. Les imatges hauran de ser impreses i portades a l'aula o, si els infants ho desitgen, podran portar els objectes a l'aula.</p> <p>A partir d'això, parlarem en grup sobre els canvis que l'objecte ha experimentat, reflexionant sobre si manté la mateixa funció original o si ha adquirit noves utilitats amb el pas del temps.</p>
<p>ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES</p>	
<p>Treballarem a partir de l'aprenentatge per projectes amb dinàmiques grupals i individuals potenciant un aprenentatge significatiu.</p>	
<p>ATENCIÓ A LA DIVERSITAT</p>	

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS	MESURES I SUPORTS ADDICIONALS	MESURES I SUPORTS INTENSIVS
<p>1. RITME DE VEU: parlar a poc a poc, per facilitar la comprensió de les activitats.</p> <p>2. DURADA DE LES ACTIVITATS: fer activitats dinàmiques, de poca durada, per facilitar l'atenció i mantenir l'interès.</p> <p>3. OBJECTIUS: proposar activitats amb objectius clars.</p> <p>4. EXEMPLES: mostrar exemples de les activitats.</p>	<p>Si tinguéssim un infant TEA a l'aula, implementaríem les següents adaptacions:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ANTICIPACIÓ DE LES ACTIVITATS: informariem prèviament l'alumne de les activitats que es realitzaran (si escau amb pictogrames), per ajudar-lo a preparar-se per aquestes. 2. ESPAI DE CALMA: crearíem un espai de relaxació, que podria utilitzar si en algun moment ho necessita, per exemple si se sent atabalat o angoixat. <p>En el cas d'un infant nouvingut les adaptacions que proposariem serien:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SUPORT LINGÜÍSTIC: materials visuals com pictogrames o imatges per ajudar a comprendre millor els conceptes. 2. ADAPTACIÓ DEL CONTINGUT: ajustar el nivell de dificultat dels materials escolars, proporcionant recursos addicionals o simplificats. 	<p>En el cas d'un infant TEA, una mesura intensiva seria:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SUPORT INDIVIDUALITZAT: l'infant estaria acompanyat d'una vetlladora, la qual també participaria activament en les activitats, perquè en ser la seva figura de referència això podria ajudar l'infant a sentir-se més còmode.

SESSIÓ 2	Viatge pels preus d'ahir i d'avui		
ÀREA	CICLE	NOMBRE D'ALUMNES	TRIMESTRE
Ciències socials	Cicle superior	24 alumnes	Segon trimestre
ESPAI I DURADA		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> - Aula - 1h 30 minuts (tarda) 		<ul style="list-style-type: none"> - Font primària: Llista de qualitats i preus (Annex 2.1). Es presentarà en forma de rèplica. - Llista de xocolates (Annex 2.2) - Material fungible (fulls, bolígrafs, llapis...) - Ordinador 	
JUSTIFICACIÓ			
<p>A partir d'aquesta sessió els infants poden entendre com els canvis en l'economia, la societat i el medi ambient influeixen en els preus al llarg del temps. Aquesta anàlisi permet als alumnes treballar diferents conceptes de la dimensió temporal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Successió: els preus i les condicions de vida canvien al llarg del temps. Els alumnes aprenen que els costos de fa 60 anys són diferents dels actuals perquè les societats evolucionen. ● Posició en el temps: els alumnes analitzen el passat (preus de fa 60 anys) i el comparen amb el present (preus actuals) per entendre les diferències entre èpoques i imaginar possibles futurs. ● Reversibilitat: amb l'activitat, els infants es mouen d'un moment temporal a un altre (passat a present i viceversa), reflexionant sobre com el present està connectat amb el passat. ● Canvis: els alumnes identifiquen factors que han transformat els preus, com la globalització, l'avenç tecnològic o l'impacte del medi ambient, que 			

alteren el ritme i la magnitud d'aquests canvis.

OBJECTIUS DE LA SESSIÓ	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	CRITERIS D'AVUACIÓ
<p>Comprendre com han canviat els preus dels productes al llarg del temps per tal d'identificar els factors socials i econòmics que han influït en aquests canvis.</p>	<p>Competència específica 1. Seleccionar i utilitzar dispositius i recursos digitals de forma responsable i eficient per tal de buscar informació, comunicar-se i treballar col·laborativament i en xarxa i per crear continguts segons les necessitats digitals del context.</p> <p>Competència específica 7. Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats cultural, del medi natural, social i analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.</p>	<p>Mostrar una comprensió clara de com els factors socials i econòmics han alterat els preus dels productes a través d'establir una relació causa-efecte.</p>
SABERS		
<p>LLIÇONS DEL PASSAT:</p> <ul style="list-style-type: none">- Anàlisi de diferents fonts històriques: orals, escrites i patrimonials per interpretar accions individuals i col·lectives, de fets i esdeveniments rellevants de la història.		
DESCRIPCIÓ DE LA SESSIÓ		
PART INICIAL	La Xocolates Torras ens ha enviat una carta proposant-nos un repte. Ens han proporcionat diverses llistes de la compra amb diferents tipus de tauletes de xocolata i ens plantegen la següent investigació: esbrinar quant haurien costat aquestes tauletes fa 60 anys i comparar-ho amb el seu preu actual. Per ajudar-nos, ens han facilitat un llistat	

	de preus de fa 60 anys.
DESENVOLUPAMENT	<p>La primera part de l'activitat consistirà a calcular quant hauria costat fer la compra de xocolates fa 60 anys.</p> <p>En primer lloc, en grups, els alumnes començaran a consultar el llistat de preus i anotaran els corresponents a les tauletes de xocolates que tenen a la seva llista. Per a després, fer la suma total de la compra i esbrinar quant hauria costat fa 60 anys.</p> <p>Finalment, com que els preus calculats seran en pessetes, cada grup haurà d'anar amb el/la docent i comunicar-li el seu resultat. Amb l'ajuda d'un recurs tecnològic, es farà a conversió de pessetes a euros. Això permetrà als alumnes entendre quin seria el valor actual de la compra amb els preus de fa 60 anys.</p> <p>La segona part de l'activitat consistirà a calcular quant val una tauleta de xocolata actualment.</p> <p>En primer lloc, els alumnes, en petits grups, utilitzaran l'ordinador per fer recerca a un supermercat en línia. Allà hauran de buscar tots els tipus de xocolates que tenen a la llista de la compra i fent servir la mateixa pàgina web.</p> <p>Un cop fet això, sumaran els preus de totes les tauletes de xocolata per obtenir el preu total de la compra.</p>
SÍNTESI	<p>Per acabar, els alumnes exposaran els resultats obtinguts i reflexionarem sobre diversos temes relacionats amb les ciències socials sobre el pas del temps. Per guiar la reflexió, plantejarem les següents preguntes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Per què creieu que els preus han canviat tant amb el temps? ● Si us plantegéssim fer aquesta mateixa investigació d'aquí a 60 anys, creieu que els preus haurien canviat molt més? Per què? ● Penseu que els canvis al clima o la natura poden influir en el preu d'alguns ingredients, com el cacau o les

	<p>avellanes?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Què menjaven les famílies fa 60 anys? Penseu que la xocolata era un producte habitual o més aviat un luxe? • Penseu que les guerres poden fer que els preus canviïn? Com? • Avui comprem més productes que venen de molt lluny. Com creieu que el transport afecta el preu? 	
ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES		INTERDISCIPLINARIETAT
Treballarem a partir de l'aprenentatge per projectes amb dinàmiques grupals i individuals potenciant un aprenentatge significatiu.		S'inclou l'àrea matemàtica i una competència transversal, la digital.
ATENCIÓ A LA DIVERSITAT		
MESURES I SUPORTS UNIVERSALS	MESURES I SUPORTS ADDICIONALS	MESURES I SUPORTS INTENSIVS
<ol style="list-style-type: none"> 1. RITME DE VEU: parlar a poc a poc, per facilitar la comprensió de les activitats. 2. DURADA DE LES ACTIVITATS: fer activitats dinàmiques, de poca durada, per facilitar l'atenció i mantenir l'interès. 	<p>Si tinguéssim un infant TEA a l'aula, implementariem les següents adaptacions:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ANTICIPACIÓ DE LES ACTIVITATS: informariem prèviament l'alumne de les activitats que es realitzaran (si escau amb pictogrames), per ajudar-lo a preparar-se per aquestes. 2. ESPAI DE CALMA: creariem un espai de relaxació, que podria utilitzar si en algun moment ho necessita, per exemple si se sent atabalat o angoixat. <p>En el cas d'un infant nouvingut les adaptacions que proposariem serien:</p>	<p>En el cas d'un infant TEA, una mesura intensiva seria:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SUPORT INDIVIDUALITZAT: l'infant estaria acompanyat d'una vetlladora, la qual també participaria activament en les activitats, perquè en ser la seva figura de referència això podria ajudar l'infant a sentir-se

<p>3. OBJECTIUS: proposar activitats amb objectius clars.</p> <p>4. EXEMPLES: mostrar exemples de les activitats.</p>	<p>1. SUPORT LINGÜÍSTIC: materials visuals com pictogrames o imatges per ajudar a comprendre millor els conceptes.</p> <p>2. ADAPTACIÓ DEL CONTINGUT: ajustar el nivell de dificultat dels materials escolars, proporcionant recursos addicionals o simplificats.</p>	<p>més còmode.</p>
---	---	--------------------

SESSIÓ 3		Xocolata i Temps: Dissenyant el Futur	
ÀREA	CICLE	NOMBRE D'ALUMNES	TRIMESTRE
Ciències socials	Cicle superior	24 alumnes	Segon trimestre
ESPAI I DURADA		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> - Aula - 1h 30 minuts (tarda) 		<ul style="list-style-type: none"> - Font primària: Imatges dels diferents embolcalls (Annex 3.1). Es presentarà en forma de rèplica. - Llibre <i>Cent anys de cromos de la xocolata</i>, de Josep Grabuleda - Fitxa del Canva (Annex 3.2). - Ordinador - <i>Post-its</i> - Material fungible (retoladors, folis...) 	
JUSTIFICACIÓ			
A partir d'aquesta sessió els infants podran adonar-se de la gran evolució que han tingut els embolcalls de les "Xocolates Torras". Així doncs, observar com			

els colors, tipus de lletra, il·lustracions es van modificant i van evolucionant juntament amb la societat. Aquesta anàlisi permet als alumnes treballar diferents conceptes:

- **Successió:** els alumnes observen i ordenen cronològicament els embolcalls, entenent que els canvis es produeixen en una seqüència al llarg del temps.
- **Posició en el temps:** es treballen les nocions de passat, present i futur mitjançant l'anàlisi d'embolcalls antics i la creació d'un disseny futur.
- **Reversibilitat:** l'activitat permet establir connexions entre els embolcalls actuals i els del passat, reflexionant sobre com els elements del passat influeixen en el present.
- **Continuïtat:** es destaquen aspectes que es mantenen constants als embolcalls al llarg del temps, com el logotip o certs símbols identificatius.
- **Canvis:** els alumnes identifiquen transformacions en els materials, els dissenys, les tipografies i els elements visuals, i reflexionen sobre com aquests canvis responen a noves necessitats o modes.

OBJECTIUS DE LA SESSIÓ	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	CRITERIS D'AVUACIÓ
<p>Explorar l'evolució dels embolcalls de xocolata per tal d'identificar els canvis socials, culturals i econòmics al llarg del temps.</p>	<p>Competència específica 3. Resoldre problemes i reptes generant cooperativament un producte creatiu i innovador a partir de projectes interdisciplinaris, utilitzant diferents formes de raonament, com el pensament de disseny i el pensament computacional, per respondre a necessitats concretes.</p> <p>Competència específica 5. Analitzar les característiques de diferents elements o sistemes del medi natural, social i cultural, identificant la seva organització i propietats, establint relacions entre aquests, per tal de reconèixer el natural i emprendre accions per a un ús responsable, la seva conservació i la millora.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Identificar els canvis en el disseny, materials i tècniques d'emalatge de la xocolata al llarg del temps a través dels embolcalls. ● Presentar una línia del temps visual que mostri els canvis principals a través del disseny dels embolcalls i el context de cada etapa.

	<p>Competència específica 7. Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats culturals, del medi natural, social i analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.</p>	
SABERS		
<p>LLIÇONS DEL PASSAT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ubicació i relació de fets i esdeveniments de les grans etapes històriques en eixos cronològics, digitals i analògics, per entendre el temps històric. - Anàlisi de diferents fonts històriques: orals, escrites i patrimonials per interpretar accions individuals i col·lectives, de fets i esdeveniments rellevants de la història. 		
DESCRIPCIÓ DE LA SESSIÓ		
PART INICIAL	<p>Des de la fàbrica de les Xocolates Torras arriba una carta a classe que els planteja diferents tasques:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ordeneu les fotografies dels embolcalls de xocolata des del més antic fins al més recent. 2. Busqueu les semblances i diferències entre els diferents embolcalls. 3. Dissenyeu un nou embolcall per a la nova xocolata amb gust de piruleta que la fàbrica Xocolates Torras vol crear. 	
DESENVOLUPAMENT	<p>La part principal de la sessió constarà de dues activitats.</p> <p>Primer, dividirem la classe en diversos grups i donarem a cadascun sis embolcalls (cada grup tindrà els mateixos embolcalls). Els alumnes hauran de crear una línia del temps utilitzant aquests embolcalls, organitzant-la de la</p>	

	<p>manera que prefereixin: ja sigui de forma vertical, horitzontal o segons la seva creativitat.</p> <p>Després, repartirem a cada grup <i>post-its</i> per escriure les semblances i diferències que detectin entre els embolcalls. Un cop fet, enganxaran els post-its a la pissarra per compartir les seves observacions amb tota la classe. A partir d'aquesta posada en comú, s'obrirà un diàleg que la mestra plantejarà noves preguntes per aprofundir en l'anàlisi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les tipografies han canviat? Què us transmet cada tipus de lletra? - Quin embolcall us sembla més atractiu? Què creieu que ho fa que sigui més? - Us heu adonat que cada embolcall conté un número diferent? Què creiem que pot significar - Quins elements es mantenen a tots els embolcalls? - Quins elements han desaparegut al llarg del temps? - Quins materials creieu que s'han utilitzat en cada embolcall? Creieu que han canviat amb el temps? <p>Els alumnes hauran de prestar atenció a diversos elements com ara, les torres, els números de referència o els idiomes.</p>
<p>SÍNTESI</p>	<p>Per acabar, se'ls farà la pregunta següent: si haguéssiu de redissenyar un d'aquests embolcalls, què canviaríeu i per què?</p> <p>A partir d'aquesta pregunta, cada alumne/a haurà de portar a terme la missió que els ha encomanat les Xocolates Torras: dissenyar l'embolcall per a la nova xocolata. Per dur-ho a terme, se'ls proporcionarà una fitxa (vegeu annex 1.2) al Canva on podran dibuixar el seu disseny i explicar quins elements dels embolcalls anteriors han decidit incorporar i per què, detallant també el procés creatiu que han seguit.</p>
<p>ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES</p>	<p>INTERDISCIPLINARIETAT</p>

Treballarem a partir de l'aprenentatge per projectes amb dinàmiques grupals i individuals potenciant un aprenentatge significatiu.	S'inclou l'àrea d'educació artística i una competència transversal, la digital.
--	---

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS	MESURES I SUPORTS ADDICIONALS	MESURES I SUPORTS INTENSIVS
<p>1. RITME DE VEU: parlar a poc a poc, per facilitar la comprensió de les activitats.</p> <p>2. DURADA DE LES ACTIVITATS: fer activitats dinàmiques, de poca durada, per facilitar l'atenció i mantenir l'interès.</p> <p>3. OBJECTIUS: proposar activitats amb objectius clars.</p> <p>4. EXEMPLES: mostrar exemples de les activitats.</p>	<p>Si tinguéssim un infant TEA a l'aula, implementariem les següents adaptacions:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ANTICIPACIÓ DE LES ACTIVITATS: informariem prèviament l'alumne de les activitats que es realitzaran (si escau amb pictogrames), per ajudar-lo a preparar-se per aquestes. 2. ESPAI DE CALMA: creariem un espai de relaxació, en un racó de la classe, que podria utilitzar si en algun moment ho necessita, per exemple si se sent atabalat o angoixat. <p>En el cas d'un infant nouvingut les adaptacions que proposariem serien:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SUPORT LINGÜÍSTIC: materials visuals com pictogrames o imatges per ajudar a comprendre millor els conceptes. 2. ADAPTACIÓ DEL CONTINGUT: ajustar el nivell de dificultat dels materials escolars, proporcionant recursos addicionals o simplificats. 	<p>En el cas d'un infant TEA, una mesura intensiva seria:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SUPORT INDIVIDUALITZAT: l'infant estaria acompanyat d'una vetlladora, la qual també participaria activament en les activitats, perquè en ser la seva figura de referència això podria ajudar l'infant a sentir-se més còmode.

SESSIÓ 4	Publicitat dolça!		
ÀREA	CICLE	NOMBRE D'ALUMNES	TRIMESTRE
Ciències socials	Cicle superior	24 alumnes	Segon trimestre
ESPAI I DURADA		MATERIAL	
<ul style="list-style-type: none"> - Aula - 1h 30 minuts (tarda) 		<ul style="list-style-type: none"> - Rúbrica de coavaluació (Annex 4.1) - Font primària: imatges de diferents anuncis, rètols i gronxadors (Annex 4.2). Es presentarà en forma de rèplica. - Llibre <i>Cent anys de cromos de la xocolata</i>, de Josep Grabuleda - Ordinador - Material fungible (retoladors, folis...) 	
JUSTIFICACIÓ			
<p>A partir d'aquesta sessió els infants podran adonar-se de la gran evolució que han tingut els anuncis de les "Xocolates Torras". Així doncs, observar com els colors, tipus de lletra, il·lustracions es van modificant i van evolucionant juntament amb la societat. Aquesta anàlisi permet als alumnes treballar diferents conceptes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Successió: els alumnes observen i ordenen cronològicament els anuncis, entenent que els canvis es produeixen en una seqüència al llarg del temps. ● Posició en el temps: es treballen les nocions de passat, present i futur mitjançant l'anàlisi d'anuncis antics i la creació d'un disseny futur. ● Reversibilitat: l'activitat permet establir connexions entre els anuncis actuals i els del passat, reflexionant sobre com els elements del passat influeixen en el present. ● Continuïtat: es destaquen aspectes que es mantenen constants als anuncis al llarg del temps, com el logotip o certs símbols identificatius. 			

- **Canvis:** els alumnes identifiquen transformacions en els materials, els dissenys, les tipografies i els elements visuals, i reflexionen sobre com aquests canvis responen a noves necessitats o modes.

OBJECTIUS DE LA SESSIÓ	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	CRITERIS D'AVUACIÓ
<p>Explorar l'evolució dels anuncis de les "Xocolates Torras" per tal d'identificar els canvis socials, culturals i econòmics al llarg del temps.</p>	<p>Competència específica 3. Resoldre problemes i reptes generant cooperativament un producte creatiu i innovador a partir de projectes interdisciplinaris, utilitzant diferents formes de raonament, com el pensament de disseny i el pensament computacional, per respondre a necessitats concretes.</p> <p>Competència específica 5. Analitzar les característiques de diferents elements o sistemes del medi natural, social i cultural, identificant la seva organització i propietats, establint relacions entre aquests, per tal de reconèixer el natural i emprendre accions per a un ús responsable, la seva conservació i la millora.</p> <p>Competència específica 7. Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats culturals, del medi natural, social i analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Identificar els canvis en el disseny, materials i tècniques dels anuncis de la xocolata al llarg del temps a través dels anuncis. ● Presentar una línia del temps visual que mostri els canvis principals a través del disseny dels anuncis i el context de cada etapa.
SABERS		
LLIÇONS DEL PASSAT:		

- Ubicació i relació de fets i esdeveniments de les grans etapes històriques en eixos cronològics, digitals i analògics, per entendre el temps històric.
- Anàlisi de diferents fonts històriques: orals, escrites i patrimonials per interpretar accions individuals i col·lectives, de fets i esdeveniments rellevants de la història.

DESCRIPCIÓ DE LA SESSIÓ

PART INICIAL

Durant la visita a les “Xocolates Torras”, ens han regalat un llibre titulat *Cent anys de cromos de la xocolata*, de Josep Grabuleda. Alguns alumnes, mentre fullegen el llibre, descobreixen que no només recull l’evolució dels embolcalls que van veure a la fàbrica, sinó també una col·lecció d’anuncis i la seva transformació al llarg dels anys.

A partir d’aquesta descoberta, es genera una conversa a l’aula amb tot el grup per analitzar diferents aspectes relacionats amb els anuncis:

- Quins elements ha de tenir un anunci?
- Les tipografies han canviat? Què us transmet cada tipus de lletra?
- Quin anunci us sembla més atractiu? Què creieu que ho fa que sigui més?
- Quins elements es mantenen a tots els anuncis?
- Quins elements han desaparegut al llarg del temps?

Per acabar, el grup crea conjuntament una línia del temps que reflecteix l’evolució dels anuncis utilitzant exemples extrets del llibre.

DESENVOLUPAMENT

La part principal de la sessió consistirà a retrobar-se amb els grups de treball de la sessió anterior, en què van dissenyar l’embolcall d’una nova xocolata. Ara, l’objectiu serà crear un anunci publicitari per promocionar aquesta

	<p>xocolata, fent servir els mateixos elements i colors del disseny de l'embolcall.</p> <p>Per aconseguir-ho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Es dividirà la classe en els mateixos grups. • Cada grup rebrà rèpliques d'anuncis antics com a guia per al seu treball. • Es proporcionarà una varietat de materials, com cartolines de diferents colors, retalls de papers, retoladors, adhesius, etc. per tal que puguin crear un anunci atractiu i visual. 	
SÍNTESI	<p>Per acabar, cada grup exposarà el seu anunci davant la resta de companys i companyes.</p> <p>Durant les exposicions, la resta de l'alumnat realitzarà una coavaluació (vegeu annex) amb l'objectiu de detectar i valorar diferents aspectes del treball presentat, identificant aspectes positius i a millorar, tot proposant suggeriments.</p> <p>Aquesta activitat fomenta el pensament crític, el respecte per les idees dels altres i l'aprenentatge compartit dins del grup classe.</p>	
ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES		INTERDISCIPLINARIETAT
Treballarem a partir de l'aprenentatge per projectes amb dinàmiques grupals i individuals potenciant un aprenentatge significatiu.	S'inclou l'àrea d'educació artística i una competència transversal, la digital.	
ATENCIÓ A LA DIVERSITAT		
MESURES I SUPORTS UNIVERSALS	MESURES I SUPORTS ADDICIONALS	MESURES I SUPORTS INTENSIVS

<p>5. RITME DE VEU: parlar a poc a poc, per facilitar la comprensió de les activitats.</p> <p>6. DURADA DE LES ACTIVITATS: fer activitats dinàmiques, de poca durada, per facilitar l'atenció i mantenir l'interès.</p> <p>7. OBJECTIUS: proposar activitats amb objectius clars.</p> <p>8. EXEMPLES: mostrar exemples de les activitats.</p>	<p>Si tinguéssim un infant TEA a l'aula, implementariem les següents adaptacions:</p> <p>3. ANTICIPACIÓ DE LES ACTIVITATS: informariem prèviament l'alumne de les activitats que es realitzaran (si escau amb pictogrames), per ajudar-lo a preparar-se per aquestes.</p> <p>4. ESPAI DE CALMA: crearíem un espai de relaxació, en un racó de la classe, que podria utilitzar si en algun moment ho necessita, per exemple si se sent atabalat o angoixat.</p> <p>En el cas d'un infant nouvingut les adaptacions que proposariem serien:</p> <p>3. SUPORT LINGÜÍSTIC: materials visuals com pictogrames o imatges per ajudar a comprendre millor els conceptes.</p> <p>4. ADAPTACIÓ DEL CONTINGUT: ajustar el nivell de dificultat dels materials escolars, proporcionant recursos addicionals o simplificats.</p>	<p>En el cas d'un infant TEA, una mesura intensiva seria:</p> <p>2. SUPORT INDIVIDUALITZAT: l'infant estaria acompanyat d'una vetlladora, la qual també participaria activament en les activitats, perquè en ser la seva figura de referència això podria ajudar l'infant a sentir-se més còmode.</p>
---	---	---

4. AVALUACIÓ

Durant aquesta situació d'aprenentatge es durà a terme una avaluació formativa i formadora, fixant-nos en tot el procés d'aprenentatge i progrés de l'alumnat i no tant en el resultat final. L'infant en tot moment es mostrarà protagonista del projecte, mantenint una actitud activa, mentre que el/la docent farà de guia per acompanyar-lo a construir el seu coneixement i a enriquir-lo.

Segons Sanmartí (2020), l'avaluació és un instrument essencial en tot el procés d'aprenentatge dels alumnes, ja que té dues funcions. La primera és proporcionar tota la informació sobre el seu progrés i, la segona, és ajudar-nos a entendre com estan aprenent els infants per poder millorar la nostra manera d'ensenyar. Així mateix, el fet de dur a terme una avaluació continuada al llarg de tot el projecte ens permet adaptar-nos a les diferents situacions segons els interessos i necessitats de l'alumnat, oferint un aprenentatge més personalitzat. Per això, hem decidit fer servir les rúbriques, que ens permeten fer un seguiment detallat del progrés dels alumnes, identificant els punts forts i el que poden millorar. Aquesta rúbrica inclou criteris d'avaluació específics amb els tres indicadors per a valorar el nivell d'assoliment, fet que ens permet ser més precisos a l'hora d'avaluar. Per veure la graella d'avaluació del docent de tota la situació d'aprenentatge vegeu [Annex 5](#).

Per altra banda, es durà a terme una avaluació inicial per identificar els coneixements previs que tenen els alumnes sobre el tema: la història de la fàbrica de Xocolates Torras. Per fer-ho, farem servir un Padlet, una eina digital gratuïta que permet crear plafons per compartir idees amb la resta de companys i companyes. Cada alumne/a afegirà les seves aportacions i, d'aquesta manera, en pocs minuts, crearem un espai d'aprenentatge visual i organitzat. A més, aquest recurs també permet fer mapes mentals, blogs, etc. És un recurs interessant que, en pocs minuts, ens permet crear un espai d'aprenentatge. Alhora, el Padlet ens ajuda a recopilar la informació inicial dels alumnes, però, també, permet que aquests estiguin motivats i desenvolupin les seves habilitats tecnològiques, enriquant el seu procés d'aprenentatge.

Així doncs, a partir de les idees que sorgeixin, es treballaran i s'aniran resolent al llarg de la situació d'aprenentatge per tal que els nens i les nenes puguin anar construint el seu coneixement.

A més, la sessió 3 "Xocolata i Temps: Dissenyant el Futur" també serà avaluada mitjançant una diana d'autoavaluació, on els alumnes a partir d'uns ítems hauran de valorar la seva feina. D'aquesta manera, podrem observar i analitzar com els infants fan un procés d'autocrítica en relació amb la tasca encomanada. Alhora, s'inclourà un apartat relacionat amb aspectes més personals com ara

propostes de millora i què és el que els ha agradat més i menys de l'activitat. Així, el docent podrà observar què cal modificar, variar o canviar de les activitats per tal d'ajustar-se a les necessitats de l'alumnat. Aneu a [l'Annex 3.3](#) per veure aquesta diana.

Així mateix, com a mestres, el nostre objectiu és que els alumnes siguin protagonistes de l'avaluació, és a dir, que siguin capaços de corregir-se a si mateixos, identificar els seus errors, comprendre les causes d'aquests i prendre decisions sobre com avançar (Sanmartí, 2020).

I, la sessió 4 "Publicitat dolça!" també serà avaluada a partir d'una coavaluació amb una rúbrica. El fet de dur a terme moltes activitats en grups cooperatius fa que els alumnes es puguin avaluar entre ells, facilitant el reconeixement dels seus punts forts o aspectes de millora. D'aquesta manera, guanyen autonomia i aprenen a autoavaluar-se a partir de l'avaluació dels seus companys i companyes, amb l'objectiu de millorar. Per veure aquesta coavaluació aneu a [l'Annex 4.1](#).

5. CONCLUSIONS

Integrar fonts històriques antigues a l'aula és un recurs educatiu de gran valor que enriqueix el procés d'aprenentatge. No obstant això, comporta el repte de seleccionar adequadament els materials que siguin útils i rellevants per a l'alumnat i per als objectius educatius que es volen aconseguir.

Un aspecte positiu de fer servir fonts antigues a l'aula és que permet als alumnes establir connexions significatives amb el passat. Pagès i Santisteban (2010) destaquen la importància de seleccionar fonts d'arxiu i documents que permetin als infants interpretar de manera lògica els fets que es volen estudiar. Aquesta selecció requereix tenir uns criteris rigorosos per tal d'oferir a l'alumnat una visió més autèntica del context del passat, més rica i comprensible que la que sovint proporcionen els llibres de text, generalment limitats a dades i noms desvinculats d'un context significatiu. Aquest procés requereix temps i preparació per assegurar que els materials escollits siguin adequats i interessants per als alumnes. És necessari també que els docents tinguin en compte les diferències individuals entre els alumnes dins l'aula, adaptant les fonts a les diverses capacitats i nivells d'aprenentatge dels estudiants per garantir un aprenentatge òptim. Aquesta metodologia no només enriqueix l'experiència educativa, sinó que també fomenta una comprensió més profunda i personalitzada de la història.

Si nosaltres presentem documents o imatges d'una època concreta, els infants poden fer-se una idea més clara de com era tot i entendre millor els esdeveniments que van tenir lloc. Aquest enfocament motiva més que llegir un llibre de text, que sovint no aconsegueix captar l'interès dels alumnes ni implicar-los activament en l'aprenentatge. Per això, és més interessant proporcionar materials que puguin vincular amb el passat, establint connexions emocionals i amb el seu patrimoni cultural, per poder establir relacions amb el present. Per exemple, fent-se preguntes com quins canvis ha experimentat i per què i promovent que intentin trobar-hi respostes, els alumnes esdevenen protagonistes de la construcció del seu coneixement. Això els ajuda a desenvolupar un pensament crític i reflexiu. Tot això ho afirma Medir (2013) dient que treballar amb fonts d'arxiu és una pràctica adequada per a totes les edats, sempre que aquestes siguin properes als alumnes per tal de despertar-los interès de la seva història local. Així, fomenten un aprenentatge més profund i una major motivació. Alhora, Tribó (2005) ho complementa afirmant que l'ensenyament de la història ha d'adoptar un enfocament constructivista, on els infants puguin establir relacions amb els seus coneixements previs per construir nous sabers. Això requereix anar més enllà de l'explicació de la història tradicional, de guerres i regnats, i viure-la i tractar-la a partir de fets de l'entorn proper que ens envolta. D'aquesta manera, els alumnes poden desenvolupar habilitats per comprendre

problemes globals del present amb la intenció d'entendre l'origen d'aquestes causes (Tribó, 2005), és a dir, poden veure com afectaven els canvis econòmics, socials i culturals a les persones del passat. Tal com menciona Tribó (2005) "hay que construir, de manera compartida con los alumnos, visiones globales de los problemas: relacionar la información, compararla y sintetizarla" (p.17).

Un altre aspecte positiu de treballar amb fonts antigues a l'aula és que ens ofereixen una gran diversitat de perspectives i interpretacions sobre la història. Per exemple, fer servir documents, fotografies, publicitat de l'època permet als alumnes apropa-se a la història des d'una perspectiva més subjectiva i personal. Aquest enfocament fomenta l'anàlisi i el pensament crític perquè els infants es fan preguntes com si desenvolupessin el rol d'historiadors i interpreten aquestes fonts en funció del context històric en què es van generar. Per tant, utilitzar correctament aquestes fonts de l'escola fomenta la importància de conservar i respectar el patrimoni i ajuda a difondre la cultura popular (Reverté, 2012), a més d'aprendre història. Això els permet desenvolupar una consciència més profunda, ja que treballen amb una part viva del seu passat. Alhora, els ajuda a reforçar els valors de pertinença i identitat envers la comunitat, conservant aquests documents per a les generacions futures.

Malgrat tot, fer servir fonts antigues a l'aula també presenta dificultats com el fet de gestionar la complexitat de les fonts. Molts infants sovint no han tingut l'oportunitat de veure, tocar o experimentar històries del passat de manera directa, fet que pot dificultar la comprensió de fonts antigues a causa del llenguatge antic o de la manca de connexió amb el context històric. Alhora, pot ser que alguns documents històrics estiguin escrits amb una mirada subjectiva o que no reflecteixin fidelment el que va passar en aquella època. Per això, és necessari treballar amb fonts adequades al nivell de l'alumnat. Tal com diu Medir (2013), cal treballar amb materials que siguin comprensibles i accessibles per als infants.

Medir (2013) afirma que existeixen dificultats en la coordinació de les relacions entre els arxius i les escoles, pel fet que es tracta de dues institucions amb funcionaments totalment diferents. Aquesta situació dificulta la integració efectiva d'aquests recursos a l'aula, fet que sovint port a prioritzar visites a museus o sortides de caràcter educatiu que no estan prou planificades ni s'acaben d'adequar amb els objectius pedagògics previstos. Optar per aquestes propostes pot limitar l'aprenentatge, ja que sovint es converteixen en espais més propers a l'oci, on els alumnes tendeixen a desconnectar davant les explicacions d'un guia o del mateix docent. Això passa perquè, en molts casos, no són els protagonistes de l'activitat, sinó que es limiten a ser receptors passius de coneixements ja acabats.

En conclusió, fer servir fonts antigues a l'aula permet que els infants desenvolupin el pensament crític, la sensibilització pel patrimoni i a més, aprofundeixin en la història a partir de la part viva que recuperem del passat. No obstant això, també presenta dificultats en relació amb la selecció de fonts adequades, la seva comprensió i coordinació entre els arxius i els centres educatius. Fer front a aquestes dificultats requereix una gran planificació i selecció amb uns bons criteris de fonts, a més d'intentar aconseguir i negociar les fonts dels arxius. És per això és necessari que els docents coneguin els recursos que ens envolten per tal d'oferir-los als nostres alumnes. I a més, que els tenen un gran objectiu: estar en constant formació i actualitzar-se per contextualitzar les fonts per tal d'ajudar els seus alumnes a establir connexions entre el present i el passat i entendre les causes i conseqüències del seu entorn històric i cultural. D'aquesta manera, es formen persones compromeses amb el seu passat i el seu patrimoni, fent-los més conscients a partir d'un aprenentatge reflexiu.

6. BIBLIOGRAFIA

- Chocolates Torras. (s.d). <https://chocolatestorras.com/ca/>
- Grabuleda, J. (2022). *Cent anys de cromos de la xocolata: Història de les fàbriques de xocolata de Banyoles*. Rigau Editors.
- Pagès, J. i Santisteban, A. (2010). La enseñanza y el aprendizaje del tiempo histórico en la educación primaria. *Cadernos Cedes*, 30 (82), 281-309
- Prats, J. i Santacana, J. (2011). Enseñar a pensar históricamente: la clase como simulación de la investigación histórica. En J. Prats (coord.), *Didáctica de la Geografía y la Historia* (p. 67-85). Barcelona: Ministerio de Educación y Editorial Graó.
- Reverté, P. (2012). L'elaboració de materials didàctics amb fonts d'arxiu. *Lligall: Revista Catalana d'Arxivística*, (33-34), 204-219. <https://raco.cat/index.php/liligall/article/view/340088/431027>
- Sanmartí, N. (2020). Avaluar per aprendre. L'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació. https://repositori.educacio.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.12694/652/avaluar_es_aprendre_avaluacio_per_millorar_aprenentatges_alumnat_marc_curriculum_competencies_2020.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Servitja, L. (2024). *Manual de l'assignatura "Ciències socials 2"*. Universitat de Girona.
- Tribó, G. (2005). *Enseñar a pensar históricamente. Los archivos y las fuentes documentales en la enseñanza de la historia*, Barcelona: ICE de la Universidad de Barcelona y Horsori Editorial.

7. ANNEXOS

ANNEX 1. MATERIALS PER L'ACTIVITAT 1

ANNEX 1.1. IMATGES DE L'ANTIGA FÀBRICA DE LA XOCOLATA TORRAS

Fotografia pròpia. (2024). Antic laboratori de l'any 1955 de la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

Fotografia pròpia. (2024). Antiga descascarilladora de l'any 1955 de la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

Fotografia pròpia. (2024). Antic molí de sucre de l'any 1955 de la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

Fotografia pròpia. (2024). Antic molí de cacau de l'any 1955 de la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

Fotografia pròpia. (2024). Antiga torradora de l'any 1955 de la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

Fotografia pròpia. (2024). Antic molí de cacau de l'any 1955 de la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

ANNEX 2. MATERIALS PER L'ACTIVITAT 2

ANNEX 2.1. DOCUMENT AMB EL PREU DE LES QUALITATS DEL 1955

CHOCOLATES CARAMELOS

TORRAS

Apertado N.º 1 - HIJOS DE J. COSTA, S. L. - BAÑOLAS

LISTA DE CALIDADES Y PRECIOS

Ref. N.º.	C L A S E	Peso aprox.	Pesa. coste	P. V. Público
6	* GOLOSOS *	200 grs.	4'20	5'—
2	Popular 12 divisiones	200 grs.	5'20	6'20
4	Popular 16 divisiones	200 grs.	5'20	6'20
8	Popular Piedra (Cocer)	200 grs.	5'20	6'20
12	Innovación 12 divisiones	200 grs.	6'30	7'35
16	Innovación 16 divisiones	200 grs.	6'30	7'35
26	Canalón 16 divisiones	200 grs.	7'50	8'80
46	Superfino 16 divisiones	200 grs.	7'50	8'80
28	Super Piedra (Cocer)	200 grs.	7'50	8'80
42	Media Caña 12 divisiones	200 grs.	7'80	9'20
37	Leche 12 divisiones	200 grs.	7'70	9'15
36	Leche 16 divisiones	200 grs.	7'70	9'15
22	Niños «fondant»	200 grs.	7'80	9'20
48	BLOQUE (48 divisiones)	300 grs.	15'50	17'25
5	Chiquillín	100 grs.	3'20	3'85
3	Avellanas con leche	100 grs.	4'20	5'10
10	Leche (VACA)	100 grs.	4'20	5'10
7	Niños (Bumbó)	100 grs.	4'40	5'30
52	Almendrado 12 divisiones	200 grs.	7'—	8'40
56	Almendrado 16 divisiones	200 grs.	7'—	8'40
50	Cajita almendra con leche	175 grs.	8'—	9'60
33	Avellana con leche	150 grs.	6'—	7'20
CACAO AZUCARADO (Bolsas)			18'50 kg.	
C A R A M E L O S :				
CAPE Y LECHE			34'— kg.	
TOFFEES Nata			38'— kg.	
Barritas de 4 Toffees			1'50 barrita	2'—
id.	6 id.		2'25 id.	3'—
id.	8 id.		3'— id.	4'—

Para pedidos basta citar la cantidad y número de referencia.

Fotografia pròpia. (2024). Llista de qualitats i preus de l'any 1955 de la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

ANNEX 2.2. LLISTA DE XOCOLATES

LLISTA DE XOCOLATES

- 2 tauletes de xocolata amb llet
- 1 tauleta de xocolata negra
- 2 tauletes de xocolata extrafina
- 3 tauletes de xocolata amb avellanes
- 1 tauleta de xocolata amb ametlles

LLISTA DE XOCOLATES

- 3 tauletes de xocolata amb llet
- 2 tauletes de xocolata negra
- 1 tauleta de xocolata extrafina
- 2 tauletes de xocolata amb avellanes
- 1 tauleta de xocolata amb ametlles

LLISTA DE XOCOLATES

- 1 tauleta de xocolata amb llet
- 1 tauleta de xocolata negra
- 3 tauletes de xocolata extrafina
- 4 tauletes de xocolata amb avellanes
- 2 tauletes de xocolata amb ametlles

LLISTA DE XOCOLATES

- 3 tauletes de xocolata amb llet
- 1 tauleta de xocolata negra
- 2 tauletes de xocolata extrafina
- 4 tauletes de xocolata amb avellanes
- 1 tauleta de xocolata amb ametlles

ANNEX 3. MATERIALS PER L'ACTIVITAT 3

ANNEX 3.1. IMATGES DE DIFERENTS EMBOLCALLS DE LA XOCOLATA TORRAS

Fotografia pròpia. (2024). Embolcall exposat a la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

J. Grabuleda. (2024). Embolcall extret del llibre "Cent anys de cromos de la xocolata".
Arxiu comarcal del Pla de l'Estany

Fotografia pròpia. (2024). Embolcall del 1959 exposat a la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

J. Grabuleda. (2024). Embolcall del 1985 extret del llibre "Cent anys de cromos de la xocolata".
Arxiu comarcal del Pla de l'Estany

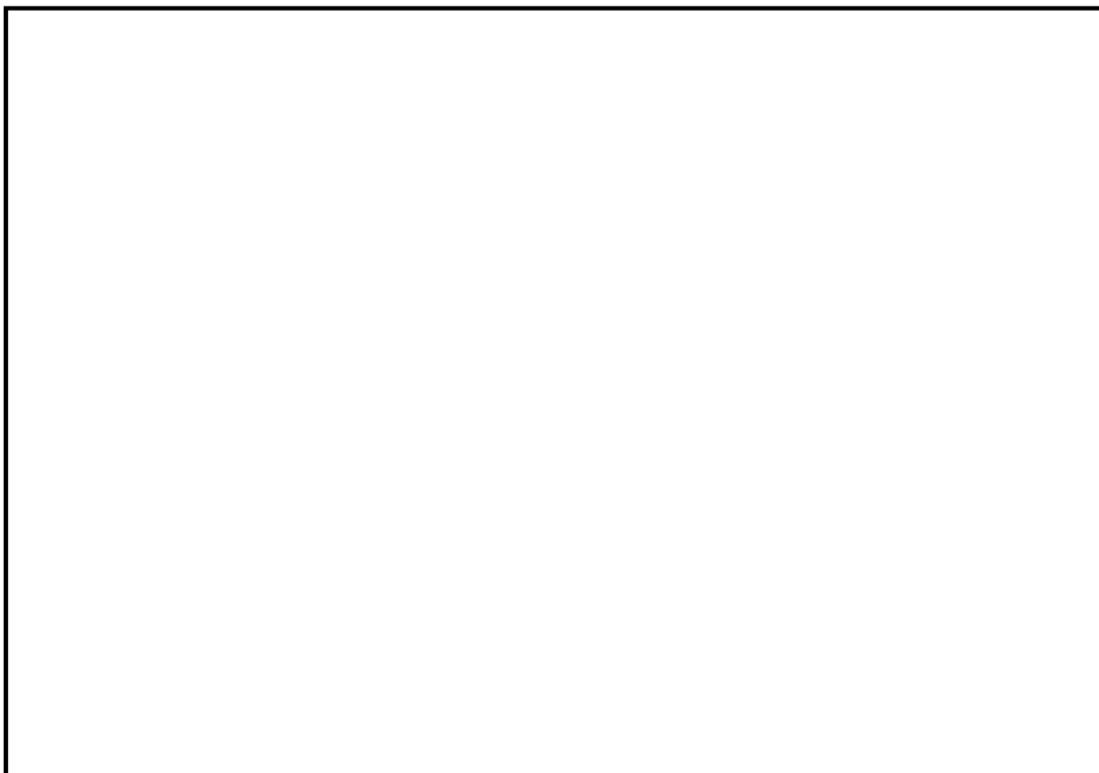
Fotografia pròpia. (2024). Embolcall del 2001 exposat a la fàbrica Xocolates Torras. Cornellà del Terri.

Xocolates Torras. (2024). Embolcall del 2024. Xocolates Torras. <https://www.xocolatestorras.com>

ANNEX 3.2. FITXA PER LA CREACIÓ DEL NOU EMBOLCALL

CREA UN EMBOLCALL PER A LA NOVA XOCOLATA DE PIRULETA

AUTOR/A: _____

QUINS ELEMENTS DELS EMBOLCALLS ANTERIORS HAS INCORPORAT? PER QUÈ?

COM HA ESTAT EL PROCÉS CREATIU QUE HAN SEGUIT?

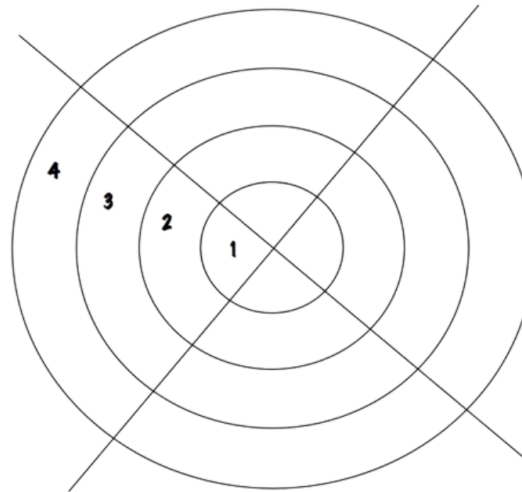
ANNEX 3.3. DIANA D'AUTOAVALUACIÓ

Nom: _____

He entès com han canviat els embolcalls de xocolata al llarg del temps?

1. Sempre
2. Sovint
3. A vegades
4. Mai

He après com els embolcalls reflecteixen els canvis en la societat i la història?

He participat activament en el grup, donant idees i escoltant les dels altres?

Puc explicar què volia transmetre amb el meu disseny del nou embolcall?

ANNEX 4. MATERIALS PER L'ACTIVITAT 4

ANNEX 4.1. RÚBRICA DE COAVALUACIÓ

NOMS DELS AVALUATS:	NOMS DELS AVALUADORS:		
ASPECTES A OBSERVAR	MOLT	GENS	POC
L'anunci inclou tots els elements d'un anunci (eslògan clar i atractiu i imatge)?			
Els colors i el disseny de l'anunci són coherents amb l'embolcall creat prèviament.			
L'anunci presenta aspectes innovadors o creatius.			
La presentació del grup és clara i ben estructurada, explicant les decisions preses en el disseny.			
QUÈ ELS RECOMANO MILLORAR?			

ANNEX 4.2. ANUNCIS PUBLICITARIS

J. Grabuleda. (2022). Anuncis publicitaris extrets del llibre "Cent anys de cromos de la xocolata".
Arxiu comarcal del Pla de l'Estany

J. Grabuleda. (2022). Anunci publicitari extret del llibre "Cent anys de cromos de la xocolata".
Arxiu comarcal del Pla de l'Estany

Fotografia pròpia. (2024). Antics cromos publicitaris de la Xocolates Torras exposats a l'arxiu de la fàbrica. Cornellà del Terri.

Fotografia pròpia. (2024). Antic anunci publicitari de la Xocolates Torras exposat a l'arxiu de la fàbrica. Cornellà del Terri.

Fotografia pròpia. (2024). Anunci publicitari publicat al diari "La Vanguardia" l'any 2014 exposat a l'arxiu de la fàbrica. Cornellà del Terri.

OniAd. (2024). Anunci publicitari de les Xocolates Torras de l'any 2018. <https://oniad.com/casos-de-exito/chocolates-torras/>

ANNEX 5. GRAELLA D'AVUACIÓ DEL DOCENT DE TOTA LA SITUACIÓ D'APRENTATGE

NOM:			
ASPECTES A OBSERVAR	MOLT	POC	GENS
SESSIÓ 1. Establir connexions entre els objectes i els períodes històrics en què van ser utilitzats o van sorgir a través de la reflexió i l'explicació feta a la fàbrica i a classe.	Estableix connexions clares i significatives entre els objectes i els períodes històrics, integrant reflexions ben fonamentades i informació obtinguda durant les activitats.	Estableix connexions bàsiques entre alguns objectes i els períodes històrics, però sense aprofundir o explicar el seu significat.	No estableix cap connexió entre els objectes i els períodes històrics, o les connexions són errònies.
SESSIÓ 2. Mostrar una comprensió clara de com els factors socials i econòmics han alterat els preus dels productes a través d'establir una relació causa-efecte.	Demuestra una comprensió profunda dels factors socials i econòmics, establint relacions causa-efecte clares i proporcionant exemples concrets.	Mostra una comprensió parcial de la relació entre factors socials i econòmics i els preus, però de manera superficial.	No estableix cap relació entre factors socials i econòmics i els canvis de preus del producte.
SESSIÓ 3. Identificar els canvis en el disseny, materials i tècniques d'emalatge de la xocolata al llarg del temps a través dels embolcalls.	Identifica amb precisió els canvis en materials i tècniques, explicant com es relacionen amb les necessitats comercials i tecnològiques de cada època.	Identifica alguns materials i tècniques d'emalatge, però de manera poc precisa o sense establir una relació clara amb el context històric.	No identifica canvis en els materials ni les tècniques d'emalatge, ni proporciona cap explicació.
SESSIÓ 3. Presentar una línia del temps visual que mostri els canvis principals a través del disseny dels embolcalls i el context de cada etapa.	Presenta una línia del temps completa, clara i ben estructurada, amb exemples representatius i contextualització històrica detallada.	Presenta una línia del temps amb informació bàsica, però incompleta o amb exemples poc representatius.	No presenta una línia del temps, o aquesta no conté cap informació rellevant ni exemples significatius
SESSIÓ 4. Identificar els canvis en el disseny, materials i tècniques dels anuncis de la xocolata al llarg del temps a través dels anuncis.	Identifica amb detall múltiples canvis en el disseny, materials i tècniques, i els contextualitza dins del seu marc històric o tecnològic.	Identifica alguns canvis en el disseny dels anuncis, però sense oferir exemples concrets o explicacions.	No identifica cap canvi rellevant en el disseny dels anuncis al llarg del temps.
SESSIÓ 4. Presentar una línia del temps visual que mostri els canvis principals a través del disseny dels anuncis i el context de cada etapa.	Presenta una línia del temps completa, clara i ben estructurada, amb exemples representatius i contextualització històrica detallada.	Presenta una línia del temps amb informació bàsica, però incompleta o amb exemples poc representatius.	No presenta una línia del temps, o aquesta no conté cap informació rellevant ni exemples significatius